

«ایران» گزارش می‌دهد؛ چرخ‌های تولید و تجارت در جنگ رمضان چگونه چرخید؟ مسیری که دولت هموار کرد

تجارت

همزمان با آغاز جنگ رمضان، واحدهای تولیدی و صنعتی نیزاز آسیب تنش‌ها مصون نبودند. برخی از واحدها به صورت مستقیم و غیر مستقیم هدف حملات دشمن متجاوز قرار گرفتند. اما دولت و متولیان صنعت، معدن و تجارت تا ساعات آغازین شروع جنگ رمضان، تصمیماتی را اتخاذ کردند که بتوانند از سویی به واحدهای آسیب دیده کمک کنند واز سوی دیگر چرخه تجارت را حفظ کنند. برآیند تصمیمات این توان در بازار دید. جایی که از کمبود کالا خبری نبود و آرایش برای دسترسی به کالاهای اساسی برقرار بود.

تصمیمات دولت بوقوع بود

تصمیمات دولت در شرایط جنگی برای تولید نیز بسیار حائز اهمیت بود. این تصمیمات چه در بخش مداوم تولید و چه در بخش بازسازی صنایع آسیب دیده مورد رضایت فعالان اقتصادی قرار گرفت. آرمان خالقی، عضو هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران و دبیرکل خانه صمت در این باره به «ایران» گفت: «مهم‌ترین اقدامی که در جنگ تصمیم‌گیری شد، متولیان امور اتخاذ شد، تقویتی اختیار به استانداران بود. این تصمیم قدم بزرگی بود و بسیاری از مسائل تولید و تولیدکنندگان در جلسات استانی رفع شد و نیاز به تصمیم در سطوح مدیریتی کلان نبود.»

او ادامه داد: «ما برخی از موارد را به ستاد تسهیل ارجاع دادیم که در نهایت موجب ابلخ مصوبه‌ای شد کار بخش خصوصی لنگ نماند. مواردی همچون بخشودگی چیرام بانکی، مسائل مالیاتی و مسائل مقررات استانی رفع شد و نیاز به تصمیمی از جمله این موارد بود.»

به گفته خالقی، در مورد تصمیمات بانکی، منتظر ابلخ مصوبه از سوی بانک مرکزی به بانک‌های عامل و تکمیل این بانک‌ها از

بندهای مصوبه هستیم.

دبیر کل خانه صمت همچنین به تسهیل در تجارت اشاره کرد و گفت: «در این مورد نیز مصوبه‌ای از سوی ستاد تسهیل ابلخ شد که مسیر ورود مواد اولیه، کالاهای اساسی و ماشین‌آلات را هموار می‌کرد. این مصوبه نیز با همت وزارت صمت تدوین شد. او عنوان کرد: «در بخش تولید کشاورزی کمبودی احساس نشد و کالای اساسی در بازار موجود بود. اما نیاز است تصمیمات مضاعفی از سوی وزارت جهاد کشاورزی گرفته شود تا در آینده نیز همچنان با کمبود مواجه نباشیم.»

خالقی به آغاز روند بازسازی صنایع آسیب دیده از جنگ نیز اشاره کرد و گفت: «ارزایی خسارات آن دسته از صنایعی که آسیب دیده اند چه به صورت مستقیم و چه به صورت غیر مستقیم در حال انجام است. کارشناسان دادگستری نیز در محل واحدهای تولیدی حضور یافتند و بزودی تسهیلات کم بهره به این صنایع تعلق خواهد گرفت.»

او همچنین اظهار کرد که در طول جنگ، واحدهای تولیدی صنایع غذایی و شونیده‌ها فعال بودند و بدون وقفه تولید را ادامه دادند.

تعیین خط سبز در بنادر برای واردات کالاهای اساسی

این عضو هیأت نمایندگان اتاق ایران در گفت‌وگو با ایسنا نیز توضیحاتی را در خصوص نحوه ورود و خروج کالا در شرایط فعلی ارائه کرد و گفت: «مسیرهای جایگزینی برای واردات کالاهای اساسی و واسطه‌ای تعریف شده است.»

خالقی درباره آخرین وضعیت روند ورود و خروج کالا از مرزهای کشور توضیح داد: «در زمینه تجارت رویه‌هایی تغییر کرده و مقررات واردات دوران جنگ ابلخ شده و مصوباتی از این دست وجود دارد، همچنین بعضی مسیرهای لجستیک هم تغییر کرده‌است.»

تأمین پایدار انرژی خانگی و عمومی علیرغم فشارهای جنگی

با توجه به شرایط جنگ و عملکردی

که وجود دارد، می‌توان گفت وضعیت مجموعه دولت در تأمین انرژی بویژه بنزین و گاز، با وجود تمامی مشکلات و موانع موجود، قابل قبول و در مجموع شایسته تقدیر است. به هر حال، دولت توانسته است علیرغم محدودیت‌ها و برخی نابسامانی‌های مقطعی، تأمین انرژی مورد نیاز کشور را به‌صورت پایدار مدیریت کند.

ذخایر راهبردی، کنترل توزیع و جلوگیری از ایجاد اختلال در عرضه، موجب شد بازار سوخت در وضعیت متعادل باقی بماند و از بروز بحران‌های جدی جلوگیری شود. در بخش گاز نیز، علی‌رغم آسیب‌دیدگی برخی تأسیسات در مناطق جنوبی، شبکه سراسری انتقال و توزیع توانست عملکرد خود را حفظ کند. نکته حائز اهمیت آن است که در بخش خانگی و خدمات عمومی، تأمین پایدار انرژی استمرار داشته واز بروز اختلال جدی در زندگی مردم جلوگیری شده است. هرچند در برخی بخش‌ها، بویژه در حوزه صنایع، محدودیت‌هایی اعمال شده، اما در بخش خانگی و مصارف عمومی، خوشبختانه مشکل خاص و فراگیر مشاهده نشده و وضعیت به‌طور کلی ثبات بوده است. در حوزه بنزین و نیز گاز، تاکنون اختلال عمومی قابل توجهی گزارش نشده است. هرچند در بخش گاز، برخی تأسیسات در جنوب کشور به دلیل حملات دچار آسیب شده‌اند، اما در مجموعه شبکه سراسری با مدیریت مناسب پایدار نگه داشته شده که این امر قابل تقدیر است.

باید توجه داشت که مدیریت تأمین انرژی در وضعیت جنگی، از حساس‌ترین و پیچیده‌ترین حوزه‌های حکمرانی به‌شمار می‌رود. در چنین شرایطی، هرگونه اختلال در زنجیره تولید، انتقال یا توزیع انرژی می‌تواند آثار مستقیم و گسترده‌ای بر زندگی روزمره مردم و همچنین ثبات اقتصادی کشور داشته باشد. اما براساس عملکرد دولت در بخش انرژی کشور نشان می‌دهد که با وجود افزایش فشار تقاضا، محدودیت‌های فنی و همچنین آسیب‌های وارده به برخی زیرساخت‌ها، شبکه تأمین انرژی کشور از پایداری نسبی برخوردار بوده است.

مدیریت فراتر از انتظار بحران بنزین در جنگ ۴۰ روزه

حسین میرافضلی کارشناس انرژی

برای حمل کالا معرفی شده بود مانند

بندر امام، بوشهر و ماهشهر به دلیل شرایط جنگی قابل استفاده نبود و خیلی از کشتی‌هایی که به مقصد ایران می‌آمدند متوقف بودند. اصابت‌هایی در بنادر داشتیم و ناامنی‌هایی وجود داشت، اما برای بعضی بنادر مسیرهای تعریف شده وجود دارد. اینکه برای آینده می‌خواهیم چه کاری انجام دهیم این است که در مواردی باید بنادر جایگزین استفاده کنیم و مقاصد جایگزین از کشورهای دیگر داشته باشیم. اگر از جنوب به مشکلی برخورداریم باید دید چطور می‌توانیم از شمال استفاده کنیم.»

این فعال اقتصادی با بیان اینکه تمام شرکت‌هایی که مبادرت به ورود کالا می‌کردند همگی در فکر جایگزین‌های این چنینی هستند، گفت: «اما در بحث مقررات کارهایی برای تسهیل امور پیش‌بینی شده تا کالاها وارد شود، اما به هر حال خسارت‌هایی مثل خسارت دموواز وارد شده است.»

خالقی تصریح کرد: «کالاهای اساسی به راحتی وارد می‌شود و خط سبز نیز تعریف شده تا معطلی نداشته باشد. برای همه نوع کالاها از جمله کالاهای واسطه‌های، بخشنامه‌های لازم تعریف شده و ستاد تسهیل و رفع موانع تولید مصوبه‌ای را ابلخ کرده تا در آن جریان خسارت‌ها و موارد گمرکات و تأمین اجتماعی تسهیل شود تا بر این اساس مواد اولیه در کمترین زمان وارد و هم کارهای اساسی آنچه الزم است تأمین شود.»

تسهیلات گمرک در شرایط جنگی

یکی از دستگاه‌های مهم که در این بازه زمانی چرخه تجارت را حفظ کرد، گمرک بود. این دستگاه با ارائه تسهیلات ویژه، ورود و خروج کالا را تسهیل کرد. جدیدترین اظهارات رئیس کل گمرک ایران نیز نشان می‌دهد تسهیلات ویژه در شرایط اضطرار همچنان برقرار است.

فرورد عسگری گفت: «در ایام جنگ در روزهای که زیرساخت‌های حیاتی کشور قابل حملات دشمن قرار گرفت، آنچه بیش از تخریب‌ها به چشم آمد، نه ویرانی، بلکه اراده پولادین مهندسان و متخصصان داخلی برای بازگشایی مسیرها بود. واکنش سریع به این بحران، دو جلوه درخشان داشت: از سویی بازسازی برق‌آسای خطوط ریلی که حرکت قطارها را بلافاصله برقرار کرد و از سوی دیگر، حضور مقتدرانه پیمانکاران بخش خصوصی در بخش جاده‌ای - از جمله پل بزرگراه کرج - که با تکیه بر دانش بومی، عهد بسته‌اند در کمترین زمان ممکن، این شریان‌های تنیده را به مدار خدمت بازگردانند.»

۱. تجلی دانش بومی

در بازسازی آتی ریل در بازسازی زیرساخت‌های

سرعت عمل در بازسازی زیرساخت‌های ریلی کشور، یک پیام تکنولوژیک روشن به همراه داشت. مهندسان و شرکت‌های خصوصی فعال در این حوزه، با تسلط بر دانش زیرسازی و رزسازي، نشان دادند که برای مقابله با شرایط بحرانی، سناریوهای آماده و توان عملیاتی بالایی دارند. آغاز حرکت قطارها بلافاصله پس از آسیب‌دیدگی، گواهی براین مدعاست که تخصص ایرانی، اجازه نخواهد داد نیض حمل‌ونقل راهبردی کشور دچار سکنه شود.

۲. پل بزرگراه کرج

آزمون عهد و تخصص

در بخش جاده‌ای، هرچند ابعاد آسیب به سازه‌های پیچیده‌ای چون پل‌ها زمان برتر است، اما حضور سریع پیمانکاران بخش کنترل شود. در حوزه گاز نیز، با وجود برخی مشکلات و شرایط دشوار، هیچ اختلال جدی در تأمین کشور به وجود نیامد. به نظر من، وضعیت در حوزه برق نیز مشابه بود و در مجموع می‌توان گفت عملکرد دولت فراتر از سطح انتظار بود.
تصور می‌گم عموم نخبگان، کارشناسان و حتی مردم عادی دانشند این بود که در چنین شرایطی، بروز مشکلات اجتناب‌ناپذیر خواهد بود؛ زیرا این جنگ در مقیاسی گسترده و با اثرگذاری جهانی رخ داده و آمریکا تا آسیا و اروپا را تحت تأثیر قرار داده بود. با این حال، در مقایسه با بسیاری از کشورها، ایران با وجود قرار داشتن در خط مستقیم درگیری، کمتر تحت تأثیر پیامدهای عملیاتی و اقتصادی این بحران قرار گرفت.

ایران در شرایطی قرار داشت که هنوز نیز درگیر مقابله با متجاوزین بود. با وجود این شرایط پیچیده، وضعیت کلی اقتصاد کشور در این ۴۰ روز نه‌تنها دچار افت نشد،

«ایران» گزارش می‌دهد؛ چرخ‌های تولید و تجارت در جنگ رمضان چگونه چرخید؟

تولید

بازار موجود

نیاز است

تصمیمات

از سوی

وزارت جهاد

کشاورزی

گرفته شود تا

در آینده نیز

همچنان با

کمبود مواجه

نباشیم

تحمیلی سوم، کارکنان خدوم و زحمتکش

گمرک همچون جنگ ۱۲ روزه در کنار آحاد مردم در صحنه خدمت حضور داشتند و با تلاش شبانه‌روزی و در طول این ایام در میدان خدمت‌رسانی و در دفاع از وطن حاضر بودند که این تلاش‌ها و زحمات بی‌وقفه شایسته تشکر و قدردانی است.»

عسگری گفت: «با وجود تهدیدات مکرر در نقاط صفر مرزی و بنادر کشور فراهم کردن خشنودی و رضایت مردم و بویژه فعالان اقتصادی بهترین پاداش در این روزهای سخت بود که کارکنان گمرک به عنوان مرزبانان اقتصادی کشور در این ایام نیز با تداوم حضور در گمرکات و انجام شبانه‌روزی تشریفات کالاهای اساسی و اقلام ضروری مردم در دفاع از وطن و مام مبین سربلند و سرافراز شدند.»

رئیس کل گمرک ایران به خبرگزاری مهر گفته است: «در شرایط کنونی نیز، ضروری است در چهارچوب بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های ابلاغی در طول ایام جنگ، سطح آمادگی و هوشیاری در ایام پیش‌رو نیز حفظ شود و در همین چهارچوب تسهیلات ویژه گمرکی در شرایط اضطرار همچنان به فعالان اقتصادی ارائه شود.»

تشکیل

کارگروه‌های تخصصی در

استان‌ها

در عین حال تشکیل کارگروه‌های تخصصی در استان‌ها برای حمایت از صنایع و رفع موانع تولید نیز یکی دیگر از اقدامات وزارت صمت است که از سوی معاون وزیر صمت اعلام شد. او بر بازسازی سریع واحدهای آسیب‌دیده تأکید و در بازدید از جنگ

رمضان بازدید کرد و از نزدیک در جریان وضعیت تولید، مشکلات و خسارات وارد شده به برخی واحدهای صنعتی در استان قزوین قرار گرفت.

«فرشاد قمیعی» معاون وزیر صمت و رئیس هیأت عامل ایدرو، در این بازدیدها با تأکید بر توانمندی و دانش صنعتگران کشور اظهار کرد: «تخصص تجربه و دانش

صنعتگران هیچ‌گاه با جنگ و حوادث از بین

نمی‌رود و با اتکا به همین ظرفیت‌ها می‌توان مسیر بازسازی واحای واحدهای صنعتی را با سرعت دنبال کرد.»

او از تشکیل کارگروه‌های تخصصی در استان‌های معین برای حمایت از صنایع و رفع موانع تولید خبر داد و تأکید کرد: «این کارگروه‌ها با هدف بررسی دقیق مشکلات، تسهیل فرآیندها و ارائه راهکارهای عملیاتی برای کمک به واحدهای صنعتی تشکیل شده‌اند.» معاون وزیر صمت و معین استان قزوین همچنین با بیان اینکه دشمن هیچ‌گاه تخصص و دانش بومی صنعتگران را که طی ۴۷ سال به‌دست‌آمده نمی‌تواند ویران و نابود کند، تصریح کرد: «با همکاری دستگاه‌های

اجرایی و حمایت‌های لازم، روند بازسازی واحدهای صنعتی آسیب‌دیده با سرعت در دستور کار قرار دارد تا فعالیت تولیدی این واحدها در کوتاه‌ترین زمان ممکن به شرایط پایدار بازگردد.»

قمیعی در ادامه با اشاره به تأکید مقام عالی وزارت بر حمایت جدی از بخش صنعت خاطر نشان کرد: «حمایت از تولید و پشتیبانی از صنعتگران در شرایط کنونی از اولویت‌های مهم وزارتخانه است و تمامی ظرفیت‌های ری و مشکلات و تسهیل و تسریع در مصرف واحدهای صنعتی به کار گرفته خواهد شد.»

در این سفر، طرح توسعه شرکت «آرتابان موتور» با حضور «فرشاد قمیعی» معاون وزیر صمت، معدن و تجارت و استاندار، قزوین

برش

انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران در بیانیه‌ای آمادگی برای پشتیبانی فنی، ارائه خدمات تعمیرات، نوسازی تجهیزات و تأمین نیازهای صنعت نفت و نیرو اعلام آمادگی کرد. متن بیانیه به این شرح است: «در این برهه تاریخی که مبین عزیزمان آماج حملات جانانمردانه دشمنان قرار گرفت و برخی از زیرساخت‌های کشور تخریب شد، انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران با تسلیت شهادت جمعی از مسئولین و هموطنان عزیز کشورمان؛ به عنوان امین و خادم این صنعت پیشران و حیاتی کشور، با افتخار و اقتدار اعلام می‌دارد که در کنار ملت سرافراز ایران ایستاده است. ما با تمام توان، آمادگی خود را برای پشتیبانی فنی، ارائه خدمات تعمیرات، نوسازی تجهیزات و تأمین نیازهای صنعت نفت و انرژی اعلام می‌داریم. فرزندان صنعت نفت، با تکیه بر دانش بومی، تجربه گران‌بها و روحیه جهادی، آماده‌اند تا در خط مقدم خودکفایی و اقتدار ملی، با ارائه بهترین و کارآمدترین خدمات، خلل ناپذیری این صنعت را تضمین کنند.

ما باور داریم که تحریم‌ها و تهدیدها، نه تنها اراده پولادین ملت ایران را در هم نخواهد شکست، بلکه موجب شکوفایی استعدادها و افزایش خودباوری فرزندان این موم و بز خواهد شد. صنعت نفت و نیرو، قلب تپنده اقتصاد کشور، با همت متخصصان ایرانی، از این آزمون سخت، سربلند بیرون خواهد آمد.

اتحاد، همبستگی و مقاومت، رمز پیروزی ما بوده و خواهد بود. با اتکا به خداوند متعال، در سایه وحدت و همدلی، دسیسه‌های دشمنان را خنثی و آینده‌ای روشن و سرافراز را برای ایران، مبین عزیزمان رقم خواهیم زد.»

آغاز شد. مقیعی در این مراسم، با اشاره به اهمیت توسعه واحدهای صنعتی فعال در حوزه قطعات و مجموعه‌های خودرویی، اظهار کرد: «تقویت شرکت‌های توانمند داخلی یکی از ارکان اصلی پیشرفت صنعت خودرو است و اجرای طرح‌های توسعه‌ای در این حوزه می‌تواند منجر به افزایش تولید، ارتقای کیفیت و کاهش وابستگی به واردات کمک کند.» وی با تأکید بر سیاست وزارت صمت در حمایت از سرمایه‌گذاری‌های تولیدی افزود: «نوسعه صنعت خودرو نیازمند گسترش ظرفیت شرکت‌های قطعه‌سازی و مجموعه‌سازی است و طرح توسعه آرتابان موتور می‌تواند نقش مهمی در تقویت زنجیره تأمین خودروسازان داخلی ایفا کند.»

تاب‌آوری اقتصاد ایران در جنگ: از حذف رانت تا تثبیت معیشت

کافی نیست. کالابریک این امکان را فراهم کرد که دهک‌های پایین بتوانند سبد مشخصی از کالاهای اساسی را با قیمت قابل پیش‌بینی تأمین کنند. گزارش‌های اجرایی نشان می‌دهد که پوشش این طرح به میلیون‌ها خانوار رسیده و سهم قابل توجهی از مصرف کالاهای پایه از طریق این سازوکار تأمین شده است؛ به‌گونه‌ای که «احساس کمبود» در سطح معیشت روزمره به‌طور محسوسی کاهش یافته است. ترکیب هم‌زمان «حذف رانت در سمنت عرضه» و «حمایت هدفمند

در سمنت تقاضا»، یکی از معدود مواردی بوده که در این دوره به‌شدت طراحی و اجرا شده و توانسته هم کارایی اقتصادی را افزایش دهد و هم فشار اجتماعی را مدیریت کند.

۴- در حوزه دارو و سلامت نیز، با وجود خسارت سنگینی که به‌دلیل حمله دشمن آمریکایی-صهیونیستی به‌برخی مراکز حساس از جمله انسنتیو پاستور و بخش‌هایی از زنجیره تولید و کارخانه‌های داروسازی وارد شد اما کمبود فراگیر دروا مشاهده نشد. این در حالی است که کنترل در این حوزه می‌تواند به‌سرعت به بحران تبدیل شود. استفاده از ذخایر استراتژیک، فعال‌سازی ظرفیت سایر تولیدکنندگان داخلی و تنوع بخشی به واردات باعث شد که شبکه تأمین دارو بتواند شوک وارده را جذب کند. شاخص مهم در اینجا «زمان جایگزینی» است که به نظر می‌رسد به چند روز تا یک هفته کاهش یافته و همین امر از شکل‌گیری کمبود جلوگیری کرده است. ۵- در حوزه زیرساخت‌های حیاتی، عملکرد قابل توجهی در حفظ تداوم خدمات مشاهده می‌شود. با وجود وارد شدن خسارت در حمله وحشیانه دشمن صهیونیستی-آمریکایی به تأسیسات برق (در مقیاس ده‌هزار میلیارد تومان)، شبکه برق کشور دچار خاموشی‌های گسترده و پایدار نشد. در بسیاری از موارد، تأسیسات آسیب‌دیده ظرف چند روز تا یک هفته از مدار خارج و با استفاده از ظرفیت‌های جایگزین یا بازسازی سریع، مجدداً وارد مدار شدند. به طوری که متوسط ۵۷ دقیقه زمان برخی خاموشی‌های بود. در حوزه آب و گاز نیز، قطع‌های جدی گزارش نشد و خدمات در بازه‌های زمانی کوتاه‌بازبایی شد. این موضوع نشان‌دهنده وجود طراحی شبکه با

اگر بخواهیم یک ارزیابی منسجم، دقیق و مبتنی بر شواهد از عملکرد اقتصادی دولت مکتوب کنیم، باید سه سطح «تاب‌آوری زیرساختی»، «مدیریت زنجیره تأمین» و «اصلاحات سیاستی» را به‌صورت یکپارچه تحلیل کنیم. تصویر کلی نشان می‌دهد که اقتصاد کشور در این دوره در وضعیت «مدیریت فعال بحران با حفظ کارکردهای اصلی» قرار داشته و توانسته از بروز اختلالات گسترده در زندگی روزمره مردم جلوگیری کند:

۱- در شرایط جنگی، معیار موفقیت دیگر رشد اقتصادی بالا نیست، بلکه حفظ تداوم خدمات حیاتی، جلوگیری از کمبود کالاهای اساسی و کاهش نااطمئانی در سطح جامعه است. بر این اساس، داده‌ها شواهد نشان می‌دهد که در حوزه تأمین کالاهای اساسی، بیش از ۸۵ تا ۹۰ درصد نیاز کشور به‌صورت مستمراً تأمین شده و برخلاف بسیاری از تجربه‌های مشابه، کمبود قابل‌توجه یا صاف‌های توزیع که در دوره‌های شاهد آن بودیم در این دوره شکل نگرفته است. این در حالی است که در برخی اقتصادهای درگیر جنگ، کاهش عرضه کالاهای پایه، حداقل حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد است.

۲- یکی از نقاط عطف در این حوزه، حذف ارز ترجیحی بود. این سیاست در سال‌های قبل، به دلیل فاصله قابل‌توجه بین نرخ رسمی و بازار، منجر به ایجاد رانت‌های گسترده شده بود؛ به طوری که اختلاف نرخ‌ها (مثلاً ده‌ها حدود ۲۸۵۰۰ تومان و نرخ‌های بالاتر بازار) زمینه‌دها هزار میلیارد تومان رانت را فراهم می‌کرد. با حذف این رانت‌سنجین، زنجیره تأمین شفاف‌تر شد، انگیزه واردات صوری کاهش یافت و تخصیص منابع بهینه‌تر انجام شد. شواهد اجرایی نشان می‌دهد که پس از این اصلاح، زمان تخصیص ارز و ترخیص کالاهای اساسی کاهش یافته و روز رسیده است. این موضوع نقش مهمی در افزایش دسترسی و ثبات عرضه کالاها داشته است.

۳- در کنار این اصلاح در سمنت عرضه، استفاده از ابزار کالابریک در نقاط تقاضا نیز نقش کلیدی ایفا کرد. در شرایطی که تورم در محدوده حدود ۴۰ درصد یا بیشتر قرار داشته، صرف افزایش عرضه برای حفظ رفاه خانوار

بلکه در مقایسه با قبل، حتی در برخی شاخص‌ها از جمله تورم، وضعیت بهتری را تجربه کرد.

بنابراین دولت در بخش‌های بنزین، گازوئیل، گاز و برق مدیریت مناسبی داشت و مردم نیز همراهی قابل توجهی نشان دادند. هیچ احساس فراگیری از کمبود در جامعه شکل نگرفت چرا که اگر چنین تفسیری ایجاد می‌شد، طبیعتاً می‌توانست منجر به رفتارها می‌هیجانی مانند ذخیره‌سازی و هجوم به مراکز عرضه شود، اما چنین اتفاقی رخ نداد. در حوزه برق نیز همراهی مردم شرایط و مشارکت عمومی در مدیریت مصرف دهنده در جریان همین بحران، مشاهده شد که در صورت وقوع آسیب به زیرساخت‌ها، بازسازی و بازگشت خدمات با سرعت بالایی انجام می‌شود. به عنوان مثال، در مواردی که برق در اثر حملات قطع شده بود، در مدت کوتاهی مجدداً وصل شد و این موضوع برای

نیروگاه‌های خورشیدی، بادی و تلمبه‌ای-ذخیره‌ای در دستورکار قرار گیرد تا کشور در شرایط بحرانی مانند سیل، زلزله یا جنگ، امکان مدیریت پایدار شبکه را داشته باشد.

در حوزه گرمایش نیز، وابستگی بسیار بالا به گاز که اکنون بیش از ۹۵ درصد برآورد می‌شود یک آسیب‌پذیری جدی محسوب می‌شود. این سطح از وابستگی در شرایط بحران می‌تواند خطر آفرین باشد و لازم است ساختار آن اصلاح شود. باید حداقل نیمی از سیستم گرمایش کشور به سمت برق حرکت کند؛ همان‌گونه که در بسیاری از کشورهای دنیا، برق نقش اصلی را در تأمین گرمایش بر عهده دارد. در بخش تولید برق نیز لازم است تنوع بیشتری ایجاد شود و سهم انرژی‌های تجدیدپذیر مانند خورشیدی و بادی افزایش یابد و در کنار آن، نیروگاه‌های تلمبه‌ای-ذخیره‌ای نیز توسعه پیدا کنند تا شبکه برق انعطاف‌پذیرتر شود.